

פיוט קרובה מן הגניזה לט"ו בשבט, ר' יהודה הלוי בן הלל

אָדָר נְזִילֵי יֵשַׁע

פייטנים ארץ ישראלים חיברו נוסחים מפוטים של תפילת שמונה-עשרה למועדים מיוחדים ואותם אמרו (או שרו) במקום הנוסח הרגיל. פיוטים אלה נקראו קרובות. הנה קרובה מיוחדת לט"ו בשבט, שחיבר רבי יהודה הלוי בן הלל, שחי בארץ-ישראל במאה התשיעית. היא נמצאה בגניזת קהיר, ופרסמה החוקר החלוצי מנחם זולאי. כל בית בקרובה מייצג ברכה מברכות תפילת העמידה הנחתם בחתימת הברכה המסורתית גוף הפיוט עוסק בראש השנה לאילן. בכל בית שם של עץ או צמח לפי סדר הא"ב. כמנהג ארץ-ישראל הקדום, יש בקרובה "ח ברכות (ולא י"ט)! לפני חתימת הברכה בא פסוק שנושאו הוא נושאה של הברכה (ומתחיל ב"כ"). לפניכם טיוטה משוחזרת על פי זולאי, לצרכי הוראה. מסומנים בה שמות העצים והאקרוסטיכון.

א. אָדָר נְזִילֵי יֵשַׁע תִּזְיֵל לְהַמוֹנֵי

גִּזְזֵי יִפְרִיחַ לְמַעֲוֹדֵנִי

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן

אֶמְצֵא אֶמוֹנִי

"כִּי שָׁמַשׁ וּמָגֵן ה'" (תהלים פד, יב)

בְּרוּךְ אַתָּה ה' מֶגֶן אַבְרָהָם.

ב. בְּהִילוֹ נֵרוֹ יֵאִיר לְנַחוּיִים

רוֹשׁ בְּהִיק יִזְהִיר לְפִדּוּיִים

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן

בְּרֵךְ בְּגִשְׁמֵי תַחֲיָה לְאֶרֶץ הַחַיִּים

"כִּי מִצְאֵי מִצְא חַיִּים" (משלי ח, לה)

בְּרוּךְ אַתָּה ה' מַחֲיֵה הַמֵּתִים

ג. גְּדוֹל וּמַהוֹלָל וְרַם עַל כָּל אֵל

פֶּן הַמְשׁוּלָּה כָּרַם אֵל.

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן

גִּבֹר שְׁשׁוֹן בְּאוֹמְרֵי אֵין כָּאֵל

"כִּי גְדוֹל בְּקִרְבְּךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל" (יש' יב, ו)

בְּרוּךְ אַתָּה ה' הָאֵל הַקְּדוֹשׁ

ד. דְּבִיר תִּבְנֶה לְמַסִּימָה

לֵב יֵאֲרִיךְ בְּקוֹמָה

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן

דְּרוֹשׁ לָנוּ מַחְכִּימָה

"כִּי ה' יִתֵּן חֲכָמָה" (משלי ב, ו)

בְּרוּךְ אַתָּה ה' חוֹנֵן הַדַּעַת.

ה. הִדָּר שָׂרָה מְרֵאשׁ אֶמְנָה

דַּס יִפְרִיחַ לְמֵאֲמִינָה

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן

תְּשׁוּבָב לְמֵי מְנָה

"כִּי אֲשִׁיב אֶת שְׁבוֹת הָאֶרֶץ כְּבְרָאשָׁנָה" (ירמיהו לג, יא)

בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַרוֹצֵה בְּתִשׁוּבָה.

ו. **וְעַמְדָּ לְטוֹבָה תִּתְאִיר**
רָד זְהִיר וְאֵל זְכָאִיר
 בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן
 וְעַד סְלִיחָה לְעַם זֹו לְהַבְאִיר
 "כִּי אֶסְלַח לְאֲשֶׁר אֲשָׂאִיר" (ירמיהו ג, כא)
 בְּרוּךְ אַתָּה ה' חַנוּן הַמְּרַבֵּה לְסַלַּח.

ז. **זוּהַר זְהִיר מְקוֹם יַעֲקֹב**
ת רַעְנָן הַמְּשׁוּל בְּיַעֲקֹב
 בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן
 זֹאת יֹאמֵר לְיַעֲקֹב
 "כִּי פָדָה ה' אֶת יַעֲקֹב" (ירמיהו לא, י)
 בְּרוּךְ אַתָּה ה' גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל.

ח. **חֲפֹשׂ פְּדוּת לְקַהֲלֶךָ**
חֲרוֹב יִמְתִּיק וּבְרָכָה בּוֹ לְהַלְלֶךָ
 בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן
 חֵי תִרְפָּא גּוֹי מִיַּיְחֲלֶךָ
 "כִּי אֲעֲלֶה אֲרוּכָה לְךָ" (ירמיהו ל, יז)
 בְּרוּךְ אַתָּה ה' רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

ט. **טִהַר מְשׁוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ**
טִיף בְּרָכָה לְקְרוֹאֵי חֲפֹץ אָרֶץ
 בְּרֹאשׁ שָׁנָה לְאֵילָן
 טִכַּס לְהַגְשִׁים בְּרָכָה לְאָרֶץ
 "כִּי מְבוֹרְכִיו יִרְשׁוּ אֶרֶץ" (תהלים לז, כב)
 תַּן טַל וּמָטָר לְבְרָכָה עַל פְּנֵי הָאָדָמָה
 בְּרוּךְ אַתָּה ה' מְבַרֵךְ הַשָּׁנִים.

י. **יְהִי חֵישׁ יִשְׁעֵי לְעַמְדָּ אֲשֶׁר קִיוּו**
יבולִים בְּפִרְיָם יָנוּו
 בְּרֹאשׁ שָׁנָה לְאֵילָן
 יֹאמֵר לְאַסּוֹף נְדוּחִים אֲשֶׁר יִקּוּו
 "כִּי פְדִיתִים וְרַבּוּ כְּמוֹ רַבּוֹ" (זכריה י, ח)
 בְּרוּךְ אַתָּה ה' מְקַבֵּץ נְדַחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

יא. **יְהִי חֵישׁ יִשְׁעֵי בְּמִילֵינוּ**
יָרֵם יִתֵּן פְּרִיו לָנוּ
 בְּרֹאשׁ שָׁנָה לְאֵילָן
 יִכְרִיעַ צְדָק מֵאֲזִינוּ
 "כִּי ה' שׁוֹפְטֵינוּ" (ישעיהו לג, כב)
 בְּרוּךְ אַתָּה ה' מְלֹךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט.

יב. **יְהִי חֵישׁ יִשְׁעֵי לְעַבְדּוֹ**
יִרְם לְעֹשְׂרִים וְאֶחָד יִגְמֹר נְדָדוֹ
 בְּרֹאשׁ שָׁנָה לְאֵילָן

לֹאבֵד נְצָרִים וּמִינִים אֲשֶׁר בּוֹ בְּגָדוֹ
 "כִּי רָשָׁעִים יֵאבְדוּ" (תהלים לז, כ)
 בְּרוּךְ אַתָּה ה' שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זְדִים.

יג. מַעַת חֶרֶב בֵּית אֵיבּוֹ
זוּר מִיַּד מֵאֲרָץ הָעֵדָה יֵשׁוּבוּ
 בְּרֹאשׁ שָׁנָה לְאֵילָן
 מְעוֹז יְהִי לְעַם קְרוּבוֹ
 "כִּי לִי אֵיִים יִקְוּ" (ישעיהו ס, ט)
 בְּרוּךְ אַתָּה ה' מִשְׁעֵן וּמִבְטָח לְצַדִּיקִים.

יד. נוֹעַם שְׁשׁוֹן בְּהַגְיוֹן
רָד וְכִרְכּוֹם נָחַז בְּחַזְיוֹן
 בְּרֹאשׁ שָׁנָה לְאֵילָן
 נִבְנְתָה הָעִיר עַל תְּלָה נִשְׁמִיעַ בְּרִצְיוֹן
 "כִּי בָנָה ה' צִיּוֹן" (תהלים קב, ז)
 בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵי דָוִד בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם. [?]

טו. סוּלוֹ סוּלוֹ הַמְסִילָה לְבָנִי
סְמָדוֹ יִרְבֶּה לְעֵידָנִי
 בְּרֹאשׁ שָׁנָה לְאֵילָן
 סְכוּת שִׁיחַ חִינוּנֵי
 "כִּי שׁוֹמֵעַ אֶל אֲבִיוֹנִים ה'" (תהלים סט, לד)
 בְּרוּךְ אַתָּה ה' שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.

טז. עֲרֵךְ קֶרֶבֶן אוֹלְמוֹ
נִרְבָּה מִנְחָה לְשֵׂאת עַם בְּהַתְרוֹמְמוֹ
 בְּרֹאשׁ שָׁנָה לְאֵילָן
 עוֹלַת שֵׁי יִקָּבַל מֵעַמּוֹ
 "כִּי רוֹצֶה ה' בְּעַמּוֹ" (תהלים קמט, ד)
 בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַמַּחְזִיר שְׁכִינְתוֹ לְצִיּוֹן.

יז. פָּרְיוֹ יִתֵּן לְשִׁמְחִינוֹ בְּגִילָה
פְּרִדְסוֹ עִם צִמְחֵי אֲרָץ וַיְבוֹלֶה
 בְּרֹאשׁ שָׁנָה לְאֵילָן
 פְּדוּיֵיד מֵהַלְלִים יוֹמָם וְלַיְלָה
 "כִּי נָעִים נָאוּה תִהְלֶה" (תהלים קמז, א)
 בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַטּוֹב שֶׁמֶד וְלֵךְ נָאָה לְהוֹדוֹת.

יח. צִמְחֵי אֵילָנוֹת בְּבִרְכָה נְחֻזָּה
חִיקְיוֹן רֹאשׁ יוֹם **יִמּוֹן** צִיץ לְעַם זֶה
 בְּרֹאשׁ שָׁנָה לְאֵילָן
שְׁקִמִים וְשִׁרוּק יִגְבֶּה כְּזֶה
 תִּשְׁמִיעֵנוּ "כִּי שְׁלוֹם אָמַת אֲתוֹן בְּמִקּוֹם הַזֶּה" (ירמיהו יד, יג) [...]
 בְּרוּךְ אַתָּה ה' עֹשֶׂה הַשְּׁלוֹם.

